

УДК: 159.923:316.62

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-3-11>**Валерій Сокурено,**

доктор юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України, ректор,

Дмитро Швець,

кандидат педагогічних наук, перший проректор,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

проспект. Л. Ландау 27, м. Харків, Україна,

Володимир Уваров,

доктор юридичних наук, професор кафедри кримінально-правових дисциплін,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

проспект Гагаріна, 26, м. Дніпро, Україна

ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАВООХОРОНЦІВ У КОНТЕКСТІ ЇХНЬОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливою рисою сучасного розвитку нашої держави є його спрямованість на впровадження різного роду інновацій практично в усіх сферах суспільного життя. В цьому контексті особливого значення набуває підвищення інноваційної активності у професійній підготовці майбутніх поліцейських, а саме можливість формування та розвиток інноваційного потенціалу особистості, інноваційної активності майбутніх фахівців. Одним із важливих компонентів ймовірної успішності готовності до змін стає механізм, заснований на прогностичній діяльності майбутніх правоохоронців. Метою запропонованого дослідження є визначення особливостей функціонування прогностичної компетентності курсантів у контексті готовності до інноваційної діяльності. В якості психодіагностичного інструментарію було застосовано опитувальник «Психологічна готовність до інноваційної діяльності» (В. Є. Клочко, О. М. Краснорядцева) та тест антиципаційної спроможності (прогностичної компетентності), запропонований В. Д. Менделевичем. Вибірку склали 104 курсанти Харківського національного університету внутрішніх справ. Результати дослідження свідчать про відмінності у проявах прогностичної компетентності у курсантів із різним рівнем готовності до інноваційної діяльності. Разом з цим, емпірично доведено, що антиципаційна спроможність виступає своєрідним психологічним ресурсом – модератором, механізми функціонування якого опосередковують (фасілітують або піддають інгібіції) функціонування феномену готовності до інноваційної діяльності у майбутніх працівників поліції. Отримані результати актуалізують розробку та впровадження рекомендацій з формування прогностичної компетенції у курсантів на ґрунті розвитку здібностей точно і правильно розуміти дії і наміри оточуючих людей, передбачати їхні вчинки, планувати та прогнозувати власну діяльність та розвивати здатність висувати альтернативні версії розвитку можливих подій.

Ключові слова: компетенція, прогностична компетентність, антиципаційна спроможність, готовність до змін, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, курсанти, поліцейські.

Вступ

Проблема трансформаційних процесів у правоохоронній галузі останніми роками стала надзвичайно популярною як у роботах дослідників права, так і в психологічних дослідженнях. Вивчаючи особливості реформ правоохоронних органів у різних країнах, автори намагаються визначити їх специфіку через призму конкретних історичних чинників (O'Neill, 2005), відмінностей в етапах та кроках реформ (Campion, 2015; Kratcoski, Edelbacher, 2015) тощо. Всі процеси, пов'язані з реформуванням правоохоронної галузі, є не просто «технічними» зовнішніми змінами у діяльності поліцейських інститутів, але вони несуть в собі глибокий психологічний зміст (Caveney, 2015). Практично всі дослідники відзначають значні психологічні складнощі перетворень (Brewster, 2016; Darroch, Mazerolle, 2015 та ін.). Це пов'язано із часовими та змістовними змінами в етапах професіоналізації, у регламентах професійної діяльності, з транс-

формаціями законодавчої бази тощо. Значною мірою кінцевий успіх реформ визначають суто психологічні чинники: здатність працівників подолати власну інерцію і навчитися працювати у нових умовах; ефективність спроб створити «нового фахівця» із заданими моральними характеристиками і при цьому не втратити рівень професійної досконалості тощо.

Сучасній соціальній реальності, що характеризується соціальною нестабільністю, притаманні високі темп соціальних змін у різних областях суспільної практики, наростання кількості невизначених соціальних ситуацій. Невизначеність виявляє себе у широкому діапазоні ситуацій: в повсякденному житті, в міжособистісній комунікації та міжгруповій взаємодії, при прийнятті рішень, у вирішенні завдань навчальної та професійної діяльності (Євдокімова, Ламаш, 2017). Засновники теорії контекстуалізму наголошують, що зміни особистості залежать від еволюції контекста, який постійно ускладнюється (Девіс, Міллон, 1994;

Лернер, Форд 1992). Крім того, Р. Девіс, Р. Лернер, Т. Міллон, Д. Форд трактують особистість як сукупність рис, як відкрити систему, здатну до різних змін та породження нової ідентичності, тобто нового «образу Я», визначаючи у якості джерела змінювання особистість і середовище (Девіс, Міллон, 1994; Лернер, Форд 1992). Інтенсивність трансформацій середовища, у якому відбувається професійне становлення поліцейських в Україні, навіть важко собі уявити. Кардинальних змін зазнають не тільки законодавча база, регламенти виконання професійної діяльності, але й ціннісні уподобання молодих поліцейських, їх світоглядні настановлення тощо. Динамічно змінюється й оцінка діяльності правоохоронців суспільством.

У таких умовах формування певних характеристик у поліцейських в процесі професійної підготовки, у тому числі – формування прогностичної компетенції та здатності до інноваційної діяльності – набувають особливої актуальності. Важливість формування прогностичної компетенції, крім того, обумовлена тим, що успішність виконання службово-бойових завдань майбутніми поліцейськими в умовах перманентно мінливого характеру бойових дій, розширення впливу терористичних і екстремістських загроз усередині країни залежить від рівня підготовки майбутнього офіцера поліції, його вміння прогнозувати ймовірний характер дій противника.

Прогностична компетенція виступає також як якісна характеристика професійної діяльності особистості офіцера поліції, основу якої складає його інтелектуальна діяльність, що сприяє: грамотному сприйняттю цільових настановлень; ефективному аналізу реальної ситуації; моделюванню варіантів розвитку подальших подій і способів їх вирішення; швидкому прийняттю рішень з урахуванням імовірнісного прогнозу розвитку подій; компетентному проведенню аналізу і оцінки результатів вирішення службово-бойових завдань (Шулаков, 2016).

Процес створення, поширення та впровадження нововведень і передового досвіду в повному обсязі зачіпає внутрішнє, психічне життя людини, що викликано необхідністю адаптації до умов новизни. Психологічна готовність до інноваційної діяльності відображає такі динамічні характеристики багатовимірного життєвого світу людини, як ініціативність (готовність людини діяти в умовах непередбачуваності результатів діяльності і відповідати за результати), готовність та відкритість до змін, легкість перебудови (Красноярцева, 2011). Перед системою освіти на всіх її етапах стоїть завдання орієнтації на формування і розвиток навичок і компетенцій, необхідних для інноваційної діяльності. Під інноваційним потенціалом особистості розуміється інтегральна системна характеристика людини, що визначає її здатність, поперше, генерувати нові форми поведінки і діяльності, використовуючи ті можливості, які відкриваються їй в складній динаміці ціннісно-смыслових вимірів її жит-

тєвого простору, і, по-друге, забезпечувати режим саморозвитку (Клочко, 2010). Тому, можна припустити, що одним із важливих компонентів формування готовності до інноваційних змін є механізм, який заснований на антиципаційній (прогностичній) діяльності майбутніх правоохоронців.

Прогностична компетентність як психологічний феномен має універсальне значення для всіх аспектів діяльності людини та є одним із важливих механізмів регуляції й оптимізації поведінки, оскільки типовим для індивіда є відображення теперішнього, збереження минулого, активне оволодіння перспективою майбутнього. Складність вивчення означеного феномену обумовлюється низкою причин. По-перше, прогностична компетентність розглядається як видове поняття антиципації. По-друге, концептуалізація феномену прогностичної компетентності ускладнюється наявною полісемантичністю та міждисциплінарністю досліджень. Прогностична компетентність особистості – це полідетермінована властивість, яка поєднує в собі основні види детермінації психічного – фізіологічну, феноменологічну, соціально-практичну та ситуативну; саме ці методологічні засади дають підстави розглядати прогностичну компетентність як важливий чинник у реалізації поведінки особистості.

Дж. Кампіон у своїй книзі «Нові поліцейські ризики в історії сучасної Європи», виданій у 2015 році (Camrion, 2015), пише про те, що влада дуже часто боїться соціальних змін, бо це передбачає пошук нових балансів у співіснуванні із суспільством. Неформально чи формально, пише Дж. Кампіон, системи поліції змушені адаптувати свої нормативно-правові бази, їх структури та їх практику так, щоб реагувати на виклики, нові загрози і нові правила, із якими вони мають справу (Camrion, 2015). Перед «небезпекою», яка іноді є достатньо високою у суспільній сфері, логіка функціонування поліції, як і судової системи, політичних та державних органів змінюється, і відбувається визначення нового «смыслу» й ідентичності функціонування поліції (структурні пристосування, професіоналізація, практика, нове оснащення тощо) і меж здійснення поліцейських функцій. Все це ставить на порядок денний формування у поліцейських готовності до інноваційної діяльності, а саме підвищення інноваційної активності освітнього середовища, можливість формування та розвитку інноваційного потенціалу особистості, інноваційної активності майбутніх фахівців.

На думку В. С. Клочко та Е. В. Галажінського, інноваційність – це інтегральна характеристика, яка включає в себе дві основні складові, що зумовлюють ініціацію інноваційної поведінки: інноваційний потенціал особистості та мотиваційну готовність до інноваційної поведінки. Інноваційна поведінка трактується ними як поведінка, яке здійснюється шляхом виходу за межі сформованих установок і поведінкових стереотипів. Вона опосередкована трьома факторами (можливості людини, місце, яке сумісне з такими можливостями та готовність людини реалізувати їх).

Готовність до інноваційної діяльності як психологічний феномен може бути визначеною через інтегральну сукупність п'яти компонентів – мотиваційного, когнітивного, емоційно-вольового, операціонального, творчого – і дослідженою через показники ініціативності, переваги діяльності, що вимагає інновативності, готовності до змін.

Тому, на нашу думку, одним із важливих компонентів ймовірності успішності готовності до змін є прогностична компетентність, яка дозволяє вірно розуміти дії і наміри оточуючих людей, передбачати їхні вчинки, планувати та прогнозувати власну діяльність та розвивати здатність висувати альтернативні версії розвитку можливих подій у своїй професійній діяльності.

Мета та завдання

Метою нашого дослідження стало визначення особливостей прогностичної компетентності майбутніх поліцейських із різною вираженістю готовності до інноваційної діяльності.

Відповідно до мети були сформульовані такі завдання:

- виявити частоту прояву складових прогностичної компетентності у майбутніх поліцейських із різною вираженістю готовності до інноваційної діяльності;
- встановити взаємозв'язки складових прогностичної компетентності з готовністю до інноваційної діяльності у загальній вибірці майбутніх поліцейських.

Методи дослідження

У дослідженні особливостей прогностичної компетентності взяли участь 104 курсанти Харківського національного університету внутрішніх справ. У дослідженні було використано опитувальник «Психологічна готовність до інноваційної діяльності» (В. Є. Ключко, О. М. Краснорядцева), спрямований на виявлення трьох компонентів психологічної готовності до інноваційної діяльності, які відповідають наступним шкалам: ініціативність; перевага діяльності, що вимагає інновативності, та готовність до змін. Опитувальник містить 21 питання, для відповіді на які досліджувані мають обрати один із трьох запропонованих варіантів відповіді, що найкращим чином відображає їхню думку.

Показник за шкалою «Ініціативність» відображає ступінь готовності людини діяти в умовах невизначеності (непередбачуваності) результатів діяльності, покладатися на власні сили (довіра до себе) і відповідати за результати. Високі показники за цією шкалою говорять про здібність людини діяти на основі неповного орієнтування, без інтенції на кінцевий результат, про розвинену довіру до себе, відповідальність. Низькі показники вказують на схильність людини уникати відповідальності, низький ступінь суверенності, недовіру до власних можливостей, схильність діяти в умовах повного орієнтування, використовувати алгоритмізовані процедури самоконтролю.

Показник за шкалою «Перевага діяльності, що вимагає інновативності» відображає стратегії життє-

вого самоздійснення, які виявляються у виборі (або ігноруванні) такої діяльності, яка потребує оновлення практики життєздійснення. Високі показники говорять про сформованість переваг у виборі напрямів самореалізації, пов'язаних з генерацією інноваційних форм поведінки і діяльності. Низькі показники свідчать про перевагу таких напрямків самореалізації, які не вимагають поновлення сформованих поведінкових і діяльнісних стереотипів.

Показник за шкалою «Готовність до змін» відображає ступінь генералізації переваг (визначених у шкалі «Перевага діяльності, що вимагає інновативності») на широке коло життєвих ситуацій, що вимагають перебудови усталених параметрів життєздійснення. Високі показники за шкалою говорять про відкритість людини до світу і самої себе, розвинену флексибільність, інтернальний локус контролю, довіру до себе. Низькі показники вказують на закритість людини, можливу екстернальність локусу контролю, ригідність поведінки, труднощі в перебудові ціннісно-сміслових вимірів життєвого простору.

За методикою рівень готовності до інноваційної діяльності визначається таким чином: високий рівень – 47-52 бали; середній рівень – 20-46 балів; низький рівень – 0-19 балів.

За допомогою тесту антиципаційної спроможності (прогностичної компетентності), розробленого В. Д. Менделевичем, було проведено дослідження прогностичної компетентності курсантів з різним рівнем готовності до інноваційної діяльності. Ця методика дає можливість виявити і оцінити кількісні показники антиципаційних здібностей за трьома складовими: особистісно-ситуативною, просторовою і часовою (Менделевич, 2002).

Для математико-статистичної обробки результатів було застосовано кутове перетворення Фішера та коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Результати дослідження

Під час проведення дослідження за допомогою опитувальника «Психологічна готовність до інноваційної діяльності» (В. Є. Ключко, О. М. Краснорядцева), всі випробувані були розподілені на три групи за рівнем готовності до інноваційної діяльності: перша група (високий рівень – 47 – 52 бали) – 34 особи; друга група (середній рівень – 20 – 46 балів) – 49 осіб; третя група (низький рівень – 0 – 19 балів) – 21 досліджуваний.

Відповідно до інтерпретації психологічного змісту виділених рівнів авторами методики досліджуваних першої групи характеризує здатність діяти на основі неповного орієнтування, розвинена довіра до себе, відповідальність, сформованість переваг у виборі напрямів самореалізації, пов'язаних із генерацією інноваційних форм поведінки і діяльності, відкритість до світу і до самого себе, розвинена флексибільність, інтернальний локус контролю. Специфіка психологічної готовності до інноваційної діяльності представників другої групи відбивається у середній виражено-

сті таких характеристик: ініціативності як готовності діяти в умовах непередбачуваності результатів діяльності, покладатися на свої сили і відповідати за результати; відкритості та готовності до змін; легкості перебудови усталених зразків поведінки та діяльності. Досліджуваним третьою групи притаманними є схильність уникати відповідальності, низький ступінь суверенності, недовіра до власних можливостей, схильність діяти в умовах повного орієнтування, використовувати алгоритмізовані процедури самоконтролю, перевага таких напрямків самореалізації, які не вимагають поновлення сформованих поведінкових і діяльнісних стереотипів, психологічна «закритість», екстернальність локусу контролю, ригідність поведінки,

труднощі в перебудові ціннісно-смыслових вимірів життєвого простору.

Результати дослідження психологічних особливостей антиципаційної спроможності курсантів із різним рівнем готовності до інноваційної діяльності наведено у таблиці 1.

Як видно з даних, у курсантів з високим та середнім рівнями готовності до інноваційної діяльності частіше реєструється нормоваріантний тип особистісно-ситуаційної антиципаційної спроможності, ніж моноваріантний (79,4% та 53,1% відповідно). Для курсантів із низьким рівнем готовності до інноваційної діяльності характерною є наявність моноваріантного типу, який діагностується у 85,7% випадках.

Таблиця 1.

**Складові антиципаційної спроможності курсантів
з різним рівнем готовності до інноваційної діяльності (%)**

Антиципаційна спроможність		Групи			P ₁₂	P ₁₃	P ₂₃
Складові	Типи	Перша	Друга	Третя			
Особистісно-ситуаційна спроможність	нормоваріантний тип	79,4	53,1	14,3	0,01	0,001	0,001
	моноваріантний тип	20,6	46,9	85,7	0,01	0,001	0,001
Просторова антиципаційна спроможність	моторна вправність	76,5	75,5	71,4	-	-	-
	моторна незграбність	23,5	24,5	28,6	-	-	-
Часова антиципаційна спроможність	хроноритмологічна антиципаційна спроможність	79,4	53,1	52,4	0,01	0,05	-
	хроноритмологічна антиципаційна неспроможність	20,6	46,9	47,6	0,01	0,05	-
Загальна антиципаційна спроможність	антиципаційна спроможність	76,5	59,1	42,8	0,05	0,01	-
	антиципаційна неспроможність	23,5	40,9	57,2	0,05	0,01	-

Відповідно, в першій та другій групах нормоваріантний тип зареєстровано вірогідно частіше, ніж в третій групі респондентів ($p_{1,3} \leq 0,001$ та $p_{2,3} \leq 0,001$), у яких достовірно частіше реєструється моноваріантний тип особистісно-ситуаційної антиципаційної спроможності ($p_{1,3} \leq 0,001$ та $p_{2,3} \leq 0,001$). Отримані дані свідчать, що більшість курсантів з високим та середнім рівнем готовності до інноваційної діяльності здатні використовувати потенційні можливості співволодіння ситуацією, в той час як курсанти з низьким рівнем готовності до інноваційної діяльності взаємовідносини з оточуючими будують на принципах «ти мені - я тобі», передбачають лише один результат подій, поведінки оточуючих, тобто їм властива ригідність як на рівні установок (готовність діяти), так і на рівні прогнозування наслідків цих дій.

Для всіх груп курсантів незалежно від рівня готовності до інноваційної діяльності більшою мірою характерною виявилася просторова антиципаційна

спроможність (76,5%; 75,5% та 71,4% відповідно). Моторна незграбність реєструється значно рідше і складає 23,5%, 24,5% та 28,6%. Вірогідних відмінностей між групами не виявлено. Таким чином, для всіх курсантів типовою є висока здатність передбачати рух предметів у просторі, координувати власні рухи, проявляючи моторну вправність. Їм властиве уникання помилок як в «орієнтуванні на місцевості», так і в орієнтуванні у собі.

Хроноритмологічна антиципаційна спроможність у курсантів першої групи зустрічається вірогідно частіше, ніж в другій та третій групах респондентів (79,4%; 53,1% та 52,4%; при $p \leq 0,01$ та $p \leq 0,05$). Тобто курсантам, які мають високий рівень готовності до інноваційної діяльності, властива здібність більш правильно прогнозувати і точно розподіляти час. Для більшості курсантів другої та третьої груп характерною є наявність хроноритмологічної антиципаційної неспроможності, що не властиво досліджуваним пер-

шої групи (46,9%; 47,6%, та 20,6%; при $p \leq 0,01$ та $p \leq 0,05$). Тобто для курсантів, які мають середній та низький рівні готовності до інноваційної діяльності, типовими є непунктуальність, неможливість ефективно розраховувати і планувати час. Оцінка часу будується у них на емоційно-суб'єктивній основі – час для них йде або надмірно швидко, або тягнеться катастрофічно повільно.

У курсантів із високим рівнем готовності до інноваційної діяльності загальна антиципаційна спроможність зустрічається частіше (76,5%), ніж антиципаційна неспроможність (23,5%). Причому в першій групі антиципаційна спроможність реєструється вірогідно частіше, ніж в двох інших групах досліджуваних (76,5%; 59,1% та 42,8%, $p_{1,2} < 0,05$; $p_{1,3} \leq 0,01$). У курсантів, які мають середній та низький рівні готовності до інноваційної діяльності, достовірно частіше реєструється антиципаційна неспроможність, ніж в першій групі досліджуваних (40,9%; 57,2% та 23,5%, $p_{1,2} < 0,05$; $p_{1,3} \leq 0,01$). Таким чином, високий рівень антиципаційної спроможності більш притаманний курсантам із високим рівнем готовності до інноваційної діяльності, а низький – курсантам, які менше проявляють орієнтацію на інноваційну діяльність.

Обговорення

Вимоги до поліціювання у сучасних умовах вимагають високої готовності до змін від представників поліцейської професії усіх рівнів, але така готовність та здатність поліцейських організацій до прийняття інноваційних практик майже не вивчається, що робить психологічну сутність реорганізаційних процесів важкозрозумілою (Darroch, Mazerolle, 2015).

W. G. O'Neill у 2005 році на прикладі постконфліктних країн зазначав, що, приступаючи до поліцейської реформи, всім її учасникам слід розуміти із самого початку, що її здійснення включає в себе набагато більше, ніж просто «технічне рішення» або зовнішні зміни у діяльності поліцейських інститутів. Важливим у цьому сенсі є досвід у галузі «управління змінами» та організаційної психології щодо створення нової системи стимулювання, нових етичних принципів та організаційної культури поліції (O'Neill, 2005).

N. Caveneu у дослідженні організаційної культури поліції в умовах радикальних змін (2015) виявив, що в контексті реформування організаційні зміни повинні мати для співробітників позитивний психологічний зміст, який забезпечується відповідними програмами, спрямованими на формування відчуття психологічної безпеки, психологічної доступності засобів адаптації та психологічної залученості до цих змін (Caveneu, 2015).

Незважаючи на декларування важливості такої професійної компетенції як готовність до змін та

інноваційної діяльності в умовах реформування поліції, констатацію необхідності побудови підготовки поліцейських кадрів на ґрунті відповідних компетенцій, психологічні чинники готовності до інноваційної діяльності, зокрема, прогностичної компетентності, у контексті поліцейської діяльності залишаються маловивченим предметом у просторі сучасних наукових досліджень. Окремі дослідження скоріше демонструють певну інтенцію до вивчення цієї проблеми, тоді як її актуальність вимагає конституювання феноменологічного простору інноваційної готовності поліцейських до діяльності у сучасних умовах.

Висновки

Результати, отримані під час емпіричного дослідження, свідчать про те, що у всіх курсантів незалежно від рівня готовності до інноваційної діяльності найбільш вираженою є просторова антиципаційна спроможність, тоді як хроноритмологічний компонент є найменш притаманним всім досліджуваним. Разом з цим, здібність більш правильно прогнозувати і точно розподіляти час вірогідно частіше зустрічається у курсантів, які мають високий рівень готовності до інноваційної діяльності. Ця група також відрізняється вірогідно більшою часткою осіб із вираженою загальною антиципаційною спроможністю. Зміст виявлених кореляційних зв'язків, які досягають рівня значущості, свідчить про те, що посилення особистісно-ситуаційної складової, яка відбивається у здатності вірно прогнозувати події, поведінкові реакції інших людей, власних вчинків, та зростанням загального рівня антиципаційної спроможності (іншими словами, прогностичної компетентності) супроводжується актуалізацією готовності до інноваційної діяльності.

Отже, антиципаційна спроможність виступає своєрідним психологічним ресурсом – модератором, механізми функціонування якого опосередковують (фасилітують або піддають інгібіції) функціонування феномену готовності до інноваційної діяльності у майбутніх працівників поліції.

Тому постає питання про впровадження програм щодо розвитку поліваріантного типу імовірного прогнозування у курсантів та здібностей точно і правильно розуміти дії і наміри оточуючих людей, передбачати їхні вчинки, планувати та прогнозувати власну діяльність та розвивати здатність висувати альтернативні версії розвитку можливих подій. Тому необхідно спрямовувати виховну та корекційну роботу на розвиток інноваційного потенціалу особистості, який є найбільш вираженою ознакою психологічної готовності учасників освітнього процесу до інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євдокімова О. О. Толерантність до невизначеності як ресурс саморегуляції особистості працівників поліції / О. О. Євдокімова, І. В. Ламаш // Підготовка

охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.): зб. наук. ст. і тез доп. на наук.-практ. конф. до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку в Харкові (м. Хар-

ків, 25 листоп. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. – С.112 – 114.

2. Ключко В.Е. Особенности операционализации понятия «инновационный потенциал личности» / В.Е. Ключко, О. М.Красноярцева // Вестник Томского государственного университета. – 2010. – № 339. – С. 151–155.

3. Ключко В.Е. Инновационный потенциал личности: системно-антропологический контекст / В.Е. Ключко, Э.В. Галажинский // Вестник Томского государственного университета. – 2009. – №. 325. – С. 146-151.

4. Красноярцева О.М. Диагностические возможности опросника «Психологическая готовность к инновационной деятельности» / О.М. Красноярцева, Д.Ю. Баланев, Э.А. Щеглова // Сибирский психологический журнал. – 2011. – Вып. 40. – С. 164 – 175.

5. Менделевич В. Д. Тест антиципационной состоятельности (прогностической компетентности) – экспериментально - психологическая методика для оценки готовности к невротическим расстройствам / В. Д. Менделевич // Социально-клиническая психиатрия. – 2002. – №2. – С. 35–40.

6. Психологический словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 1990. – 494 с.

7. Регуш Л. А. Психология прогнозирования: способность, ее развитие и диагностика / Л. А. Регуш. – К., 1997. – 88 с.

8. Шулаков А.В. Формирование прогностической компетенции у курсантов военных образовательных организаций высшего образования в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис. канд. пед. наук: спец.13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А. В. Шулаков. – СПб., Санкт-Петербургский военный институт внутренних войск, 2016. – 23 с.

REFERENCES

1. Yevdokimova, O.O., & Lamash, I.V. (2017). Tolerantnost do nevyznachenosti yak resurs samorehuliatcii osobystosti pratsivnykiv politsii [Tolerance to uncertainty as a self-regulating resource for the personnel of the police]. Proceedings from МІІМ '17 *Pidhotovka okhorontsiv pravoporiadku v Kharkovi. nauk.-prakt. konf. do 100-richchia pidhotovky okhorontsiv pravoporiadku v Kharkovi - Training of Law Enforcement Guards in Kharkiv. science-practice conf. to the 100th anniversary of the training of law enforcement guards in Kharkiv* (pp. 112 – 114). Kharkiv: Kharkiv national university of internal affairs [in Ukrainian].

2. Klochko, V.E., & Krasnoriadtseva, O. M. (2010). Osobennosti operatsionalizatsii poniatia «innovatsionnyi potentsial lichnosti» [Features of operationalization of the concept of "innovative personality potential"]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta – Bulletin of Tomsk State University*, 339, 151–155 [in Russian].

3. Klochko, V.E., & Galazhinskii, E.V. (2009). Innovatsionnyi potentsial lichnosti: sistemno-

9. Brewster J. A. Education and training guidelines for the specialty of police and public safety psychology / J. A. Brewster, M.L. Stoloff, D.M. Corey, L. W. Greene, H. M. Gupton, J. E. Roland // *Training and Education in Professional Psychology*. – 2016. – Vol. 10, №. 3. – P. 171-178.

10. Campion J. Policing New Risks in Modern European History/ J. Campion. – Basingstoke: Palgrave Pivot, 2015. – 128 p.

11. Caveney N. The material preconditions for engagement in the police: A case study of UK police culture and engagement in times of radical change: doctor's thesis: «Business Administration» / Caveney Nicolas. – Portsmouth, University of Portsmouth, 2015. – 193 p.

12. Darroch S. Intelligence-led policing: a comparative analysis of community context influencing innovation uptake / S. Darroch, L. Mazerolle // *Policing and Society*. – 2015. – Vol. 25, №. 1. – P. 3-37.

13. Davis R. D. Personality change: metatheories and alternatives / R. D. Davis, T. Millon // *Can personality change?:* eds. by T. F. Heatherton, G. L. Weinberger. – Washington: American Psychological Association, 1994. – P. 85-119.

14. Ford D. H. Developmental system theory : an integrative approach / D. H. Ford, R. M. Learner. – Newsbury Park, CA: Sage. – 1992. – 413 p.

15. Kratcoski P. C., Edelbacher M. (ed.). Collaborative Policing: Police, Academics, Professionals, and Communities Working Together for Education, Training, and Program Implementation / P. C. Kratcoski, M. Edelbacher. – New York: CRC Press, 2015. – 322 p.

16. O'Neill W. G. Police Reform in Post-Conflict Societies: what we know and what we still need to know / W. G. O'Neill. – New York: International Peace Academy, 2005. – 15 p.

antropologicheskii kontekst [Innovative potential of the individual: the system-anthropological context]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta – Bulletin of Tomsk State University*, 325, 146-151 [in Russian].

4. Krasnoriadtseva, O.M., Balanев, D.Iu., & Shcheglova, E.A. (2011). Diagnosticheskie vozmozhnosti oprosnika «Psikhologicheskaiia gotovnost k innovatsionnoi deiatelnosti» [Diagnostic capabilities of the questionnaire "Psychological readiness for innovative activities"]. *Sibirskii psikhologicheskii zhurnal – Siberian Psychological Journal*, 40, 164-175 [in Russian].

5. Mendeleovich, V.D. (2002). Test antitsipatsionnoi sostoiatelnosti (prognosticheskoi kompetentnosti) – eksperimentalno-psikhologicheskaiia metodika dlia otsenki gotovnosti k nevroticheskim rasstroistvam [The test of anticipatory consistency (prognostic competence) is an experimental psychological method for assessing the readiness for neurotic disorders]. *Sotsialno-klinicheskaiia psikhiatriia – Socio-clinical psychiatry*, 2, 35-40 [in Russian].

6. Petrovskii, A. V., Yaroshevskii, M. G. (Eds.). (1990). *Psikhologicheskii slovar [Psychological dictionary]*. Moscow [in Russian].
7. Regush, L.A. (1997). *Psikhologiya prognozirovaniia: sposobnost, ee razvitie i diagnostika [Psychology of forecasting: ability, its development and diagnostics]*. Kyiv [in Russian].
8. Shulakov, A.V. (2016). Formirovanie prognosticheskoi kompetentsii u kursantov voennykh obrazovatelnykh organizatsii vysshego obrazovaniia v protsesse professionalnoi podgotovki [Formation of the prognostic competence of cadets of military educational organizations of higher education in the process of professional training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Saint Petersburg: St. Petersburg Military Institute of Internal Troops [in Russian].
9. Brewster, J., Stoloff, M. L., Corey, D. M., Greene, L. W., Gupton, H. M., & Roland, J. E (2016). Education and training guidelines for the specialty of police and public safety psychology. *Training and Education in Professional Psychology*, 3, 171-178 [in English].
10. Campion, J. (2015). Policing New Risks in Modern European History. *Basingstoke* [in English].
11. Caveney, N. (2015). The material preconditions for engagement in the police: A case study of UK police culture and engagement in times of radical change. *Doctor's thesis*. Portsmouth: University of Portsmouth [in English].
12. Darroch S., & Mazerolle L. (2015). Intelligence-led policing: a comparative analysis of community context influencing innovation uptake. *Policing and Society*, 1, 3-37 [in English].
13. Davis R. D., & Millon T. (1994). Personality change: metatheories and alternatives. *Can personality change? [T. F. Heatherton, G. L. Weinberger]*. Washington: American Psychological Association [in English].
14. Ford D.H., & Learner, R.M. (1992). *Developmental system theory: an integrative approach*. Newsbury Park, CA: Sage [in English].
15. Kratcoski P.C., & Edelbacher M. (Eds.). (2015). *Collaborative Policing: Police, Academics, Professionals, and Communities Working Together for Education, Training, and Program Implementation*. New York: CRC Press [in English].
16. O'Neill, W.G. (2005). *Police Reform in Post-Conflict Societies: what we know and what we still need to know*. New York: International Peace Academy [in English].

Valerii Sokurenko,

Doctor of Law, associate professor, Honored lawyer, rector,

Dmytro Shvets,

PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), first vice rector,

Kharkiv National University of Internal Affairs,

27, Landau avenue, Kharkiv, Ukraine,

Volodymyr Uvarov,

Doctor of Law, associate professor, Department of Criminal and Law Disciplines,

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,

26, Haharina Avenue, Dnipro, Ukraine

PREDICTIVE COMPETENCE OF POLICE OFFICERS IN TERMS OF THEIR READINESS FOR INNOVATION ACTIVITY

An important feature of the modern development of our state is its focus on the introduction of various types of innovations in all spheres of public life. In this context, the increase of innovation activity in the training of future policemen, in particular the possibility of the formation and development of their innovative potential, is of particular importance. One of the important components of the probable success of readiness for change is a mechanism based on the predictive competence of future police officers. The purpose of the study is to examine the peculiarities of the functioning of cadets' predictive competence in the context of their readiness for innovations. Psychological Readiness for Innovation Activity Inventory (by V. Klochko, O. Krasnondatseva) and Anticipatory Ability Test (predictive competence) by V. Mendelevych were applied. The study involved 104 cadets of Kharkiv National University of Internal Affairs. The results of the study indicate differences in the manifestations of predictive competence in cadets with different levels of readiness for innovations. At the same time, it has been empirically proven that anticipatory ability acts as a kind of psychological resource – a moderator whose mechanisms of functioning mediate (facilitate or inhibit) the readiness for innovation in future police officers. The obtained results prove the need for the development and implementation of recommendations for the formation of predictive competence in cadets on the basis of the development of their ability for accurate and correct understanding of intentions of others, prediction of their actions, planning and forecasting their own activities and development of the ability to put forward alternative versions of scenario.

Keywords: competence, predictive competence, anticipatory capacity, readiness for change, innovation activity, innovative potential, cadets, policemen.

Submitted on January, 24, 2018

Reviewed by Doctor of Psychology, prof. V. Shmarhun